

ՎԵՐԱԲԱՅՈՒՄ
ՔՐԻՍՏՈՍԻ Ս. ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ

Ինչպես գիտենք 1808 թուականին պատահա՛հա՛մ հորդե՛ր կ'անըրէ Ս. Յարութեան Տաճարի մէկ կարեւոր մասը, 1810-ին կը վերանորոգուի, սակայն անբաւարար վերանորոգում մը կը խաբարէ Տաճարի նախկին ճարտարապետական գեղեցկութիւնը. Տաճարը կը կորսնցնէ իր տոկունութիւնը, եւ ասկէ գատ Ս. Երկրին յաճախակի երկրաշարժները, բոլորովին կը խախտեն շէնքը: Այս պատճառաւ, շէնքը փրկելու համար փլուզումէ, Տաճարէն ներս թէ դուրս հաստատուած էին երկաթեայ եւ փայտեայ յենարաններ:

Յատկանշական է, որ Ս. Յարութեան Տաճարէն ներս կը գտնուին քանի մը տասնեակ մատուռներ եւ խորաններ: Ասիկա արդիւնք է այն իրողութեան որ հիմնէն ի վեր ան սեփականութիւնը եղած է շատ մը քրիստոնեայ եկեղեցիներու, որոնցմէ իրաքանչիւրը ունեցած է իր պաշտամունքին յատուկ խորան մը: Տաճարի սեփականութեան համար քրիստոնեայ եկեղեցիներու ներքին պայքարները, ինչպէս նաեւ իսլամ իշխողներու բռնութիւնները, պատճառ եղած են, որ տասնեակ մը ժողովուրդներէն մնան միայն Հայեր, Յոյներ եւ Լատիններ, որոնք կը ճանչցուին այսօր որպէս Տաճարի սեփականատէրեր: Իսկ Ասորիներ եւ Ղպտիներ, որպէս Հայոց հետեակներ, ունին պաշտամունքի բայց ոչ սեփականութեան իրաւունք, իսկ սեփականութեան իրաւունքն ալ իրագործուած է հետեւալ երկու ձեւով.

ա.- Միջազգային սրբավայրեր, որոնք են Պատանատեղին իր շրջափակով եւ Ս. Գերեզմանը ու անոր վրայ շինուած մեծ բոլորաշէն տաճարը, որոնք կը պատկանին եւ ի գործածութեան են Հայոց, Յունաց եւ Լատինաց կողմէ միայն:

բ.- Ազգային սրբավայրեր. մնացեալ բոլոր խորաններն ու սրբավայրերը, որոնք կը պատկանին եւ կը գործածուին վերոյիշեալ համայնքներէն մէկուն կողմէ միայն: Ս. Տաճարէն ներս որեւէ նորոգութիւն եւ կամ ծրագրուած մեծ վերանորոգութիւն կ'ըլլայ երեք ազգերու հաճութեամբ եւ ծախսով:

2015 թ. Իսրայէլի հնագիտական վարչութիւնը երեք համայնքներու ուշադրութեան կը յանձնէ, թէ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանը անկի վտանգաւոր դարձած է այցելու ուխտաւորներուն համար, քանի որ մատրան քարերը տեղաշարժած են եւ մատուռը կրնայ փլիլ:

Երեք համայնքներու` Հայերու, Յոյներու եւ Լատիններու կողմէ 2016 թ. Մարտ 22-ին ստորագրուեցաւ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանի նորոգութեան համաձայնագիրը եւ Չատիկէն յետոյ սկսան վերանորոգման եւ վերականգնողական աշխատանքները:

22 Մարտ 2017-ի առաւօտեան ժամը 10-ին,

վերանորոգման համաձայնագրի ստորագրումէն մէկ տարի անց, Ս. Յարութեան Տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ Քրիստոսի Ս. Գերեզմանի վերաբացման արարողութիւնը: Արարողութեան կը նախագահէին Ս. Յարութեան Տաճարի երեք իրաւատէր ազգերու` Հայերու, Յոյներու եւ Լատիններու հոգեւոր պետեր` Ամեն. Տ. Նորիհան Արք. Մանուկեան Հայ Պատրիարք Երուսաղէմի, Ամեն. Տ. Թէոֆիլոս 3-րդ` Յոյն Պատրիարք Երուսաղէմի եւ Հոգշ. Տ. Ֆրանչեսկո Փաթօն` Ս. Երկրի Քիւրտոս: Ս. Գերեզմանի վերաբացման արարողութեան մասնակցելու բարեբաւտիկ առիթով Ս. Երկիր ժամանած էին Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ներկայացուցիչ` Գերշ. Տ. Նաբան Արք. Յովհաննիսեան, Յունաց Տիեզերական Պատրիարք` Ն. Ա. Տ. Բարթողիմէոս Ա., Եգիպտոսի Հայոց առաջնորդ` Գերշ. Տ. Աշոտ Եպս. Մնացականեան, Հայաստանի Հանրապետութեան Արտաքին Գործոց Նախարար` Տիար Էտուարդ Նալպանտեան, Իսրայէլի մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպան` Տիար Արմէն Մելքոնեան եւ Յունաստանի վարչապետ` Տիար Ալէքսի Տիպրաս:

Նորոգութեան ընդհանուր ծախսը կազմած է 3.4 մլն. Եւրօ, զոր հաւասարապէս հոգացին երեք սեփականատէր յարանուանութիւնները:

Արարողութեան ընթացքին Ս. Արոշոյս Գահակալ Ամեն. Տ. Նորիհան Արք. Մանուկեան Պատրիարք Սրբազան Հայր իր խօսքին մէջ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք բարոյական ու ֆիզիքական աջակցութիւն ցոյց տուած էին Գերեզմանի վերանորոգման աստուածահաճոյ գործին: Իր խօսքին մէջ Ամեն. Պատրիարք Սրբազան Հայրը Յունաց Ամեն. Պատրիարք Սրբազանին եւ Ս. Երկրի Քիւրտոսին խնդրեց արտօնել Ասորի, Ղպտի, Երովպական, Անկիլիկան եւ Բողոքական եկեղեցիներուն Չատիկէն յետոյ տարին անգամ մը Ս. Պատարագ մատուցել Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ: Այս խնդրանքը պէտք է քննարկուի Սրբառու Քուոյի յանձնախումբին կողմէ եւ եթէ համաձայնութիւն ըլլայ` կը վաւերացուի երեք համայնքներու պետերու ստորագրութեամբ: Արարողութեան ընթացքին Ժառանգաւորաց Վարժարանի երգչախումբը Տիար Վարուժան Մարգարեանի խմբավարութեամբ կատարեց Արեւազայի շարականներէն «Լոյաջը, Ս. Պատարագէն «Օրինեալ է Աստուած», «Քրիստոս ի մէջ» եւ Յարութեան շարականներէն «Գովեայ Երուսաղէմ»ը:

Վերաբացման արարողութիւնը իր լրումին հասաւ միասնական Տէրունական Աղօթքով:

Տ. Ներսէս Արք. Ալոյեան

